

GERDA VAN ERKEL

De
glazen
vogel

I'm not looking for another
as I wander in my time
Walk me to the corner,
our steps will always rhyme
You know my love goes with you
as your love stays with me
It's just the way it changes,
like the shoreline and the sea
But let's not talk of love or chains
and things we can't untie
Your eyes are soft with sorrow
Hey, that's no way to say goodbye
(Leonard Cohen)

Über den Wolken
Muss die Freiheit wohl grenzenlos sein
Alle Ängste, alle Sorgen
Sagt man
Blieben darunter verborgen
(Reinhard Mey)

Over één ding waren ze het eens: ik moest er een tijdje tussen-uit. Afstand nemen zou me goeddoen.

Ze vergisten zich. Afstand is zijn dood geworden en heeft mij het leven gekost. In ons geval zijn dat twee verschillende dingen. Simon is niet meer, is er niet meer, nergens, nooit, en ik mag dan nog in leven zijn – mijn hart klopt en mijn hersenen denken, ze denken zelfs zonder ophouden maar het doet er niet meer toe. Voor geen ene magere traan.

Natuurlijk zei ik niets van wat ik dacht hardop. Ze zouden het angstvallig ontkennen en ze waren al genoeg gekwetst.

Ze bedoelden het goed en eerlijk is eerlijk: is alles niet beter dan een hele paasvakantie thuis tegen de muren oplopen en iedereen, mezelf op kop, in de weg zitten? Dus pak ik mijn koffer, oma's lijstje afvinkend, al ben ik even afwezig als wanneer ik de laatste tijd mijn boeken voor school opensla, koffie inschenk, een douche neem of 's avonds in bed een paar dui-zend schapen lig te tellen.

De dagen staan op automatische replay, terwijl ik vanbin-nen beetje bij beetje afsterf. Er zit een almaar groter wordend zwart gat in me, op de plek waar ooit mijn hart zat. Dat gaf ik aan hem om voor eeuwig en altijd dicht bij het zijne te zijn en te versmelten tot een tweeklank. Mijn. Zoet. Lief. Pruimen-huidje. Mijn kruidenkoek. Mijn geur en mijn kleur en hou van jou. Wat van me overblijft is zurige lucht met een flinterdun velletje eromheen.

Hij is bijna vijf maanden dood. Ik verbrandde me aan de liefde en de dood verbrandde hem, zijn hart, zijn lijf en zijn dromen. Ooit was ik zijn droom. Wij tweeën, dat zei hij, jij en ik. En nu is zijn as uitgestrooid, vrij in de wind. Zo zou hij het gewild hebben.

Dat moeten we zeggen om onszelf te troosten. Alles wat Simon wilde, was met handen en voeten gebonden zijn aan de

liefde, zoals een vlieger aan een touw. Hij snakte naar vliegen in de wind, terwijl beneden iemand het touw vierde maar niet losliet.

Alle wijsheid komt te laat. Alle leugens ook.

Hij kon uren naar de lucht kijken, die onweerstaanbaar aan hem trok.

‘Als je lang genoeg kijkt, kun je door de tijd reizen,’ zei hij. ‘Hooger en verder dan een mens ooit geweest is, tot voorbij de sterren, waar je een nieuwe wereld kunt scheppen uit je eigen droom. Jij ook, Joni, maar dan moet je het willen, je moet op de toppen van de toppen van je tenen staan.’

En ik knikte, ja, ja, ja, want ik wilde hem, en ik dook in de hemel van zijn ogen en ontsnapte aan de zwaartekracht en aan alles wat de aarde zo lelijk maakt.

Maar dat denk ik maar, zegt oma, omdat ik de woestijn nog niet heb gezien. De woestijn is de hemel op aarde.

Ze fluistert het om mijn moeder geen pijn te doen, alsof het daar niet veertig jaar te laat voor is. Wat oma niet weet, wat niemand weet behalve Simon en ik, en Bowie natuurlijk, maar aan hem wil ik niet denken – is dat het lelijkste op de wereld ikzelf ben en dat zullen alle zandkorrels van de woestijn niet kunnen veranderen.

Hoofdstuk 1

– 1 –

Als ik mijn hand op haar schouder leg, opent ze verdwaasd haar ogen. Ze heeft zitten dutten, een sliertje speeksel glijdt van haar mondhoek omlaag door de diepe rimpel naar haar kin.

Als ze slaapt, lijkt ze honderd jaar ouder dan als ze druk in de weer is. Alsof de rek eruit is, een bijna versleten elastiekje dat maar een kort rukje meer nodig heeft. Ik word er kwaad van en moet mezelf inhouden om dat niet hardop te zeggen. Sinds Simon dood is, heb ik alleen maar glas in mijn mond. Ik zeg het niet, ik zeg nog heel weinig. Ik herkauw en herkauw mijn woorden. 's Nachts knarsen ze tussen mijn tanden.

'We gaan landen,' zeg ik en plotseling borrelt er van ergens heel diep in mij toch een luchtbelletje van hoop op. Als mensen naar Compostela gaan om zichzelf te vinden, moet ik mezelf in de Sahara toch ook kwijt kunnen raken? Want dat is wat ik wil.

Oma veegt haar mond schoon met de rug van haar hand. Dan grijnst ze en worden haar rimpels gladgestreken. Ik heradem.

'Algiers,' zegt ze en ze rekt haar hals zoals voor een geliefde.

Voor de kust ligt een rij van eilanden. Het zijn net kralen van een kapotte ketting, alle kanten op gestuiterd. Daarachter, tegen de bergwand, rijzen de wolkenkrabbers van de stad op.

'Ik zie geen woestijn,' zeg ik, met mijn mond tegen het raampje gedrukt. Het glas beslaat door mijn adem en ik wrijf het schoon met mijn arm.

Oma antwoordt niet. Ze rommelt in haar tas, waar ze twee reepjes kauwgom uit haalt. Uit de intercom komt een stem die zegt dat we onze veiligheidsgordels moeten vastklikken. Dat hebben we nog maar net gedaan of het vliegtuig kantelt zijn neus en tegelijk klappt het landingsgestel met een bonk open. Ik schiet een halve meter omhoog en oma grijnst weer.

‘Toch geen slecht geweten?’ plaagt ze.

Ik mompelt maar wat. Ze bedoelt er niets mee, ze weet het niet. Liefst wil ik het zelf ook niet weten, of vergeten dat ik het weet, maar dan zou ik Simon ook moeten vergeten en als ik dat zou doen, dan ben ik *lost in space* en God, ik wil echt niet aan Bowie denken, echt niet. Ik. Wil. Het. Niet.

‘Het had toch een bom kunnen zijn,’ zeg ik nors. Er lopen de laatste tijd hopen gekken rond.

Ze schudt het hoofd.

‘Je moeder heeft je toch niet bang zitten maken?’ vraagt ze.

‘Maar nee! En dan? Alsof het zo onwaarschijnlijk is!’

Ze zwijgt even en geeft dan onwillig toe dat ik gelijk heb.

Het is onbegrijpelijk dat mama me heeft laten vertrekken. Naar de woestijn, met oma. Zelfs al maak ik statistisch gezien een miljoen keer meer kans om in onze straat overreden te worden, dan nog blijft het vreemd. Er kan dus maar één reden voor zijn: ze wilde me weg, het kon haar niet schelen waar naartoe en met wie. Misschien hoopt ze wel dat ik nooit meer terugkom.

Ik stoor hen. Mama. En Dirk. Natuurlijk ook Dirk. Elke keer als ze mij zien, missen ze Simon. Ik ben zijn schaduw geworden. Wij, zowel ik als hij, zijn verdwenen. Maar de schaduw is overal waar ik opduik en daarom moest ik weg. Zodat ze opnieuw zouden kunnen beginnen, zonder aan de ene kant een kind te weinig en aan de andere kant een kind te veel. Alles wollig en pastelroze. In evenwicht. Een moeder, een vader, en straks een nieuwe baby onschuldig in het midden.

Oma legt een hand op mijn knie. De aders op haar hand zijn dikke, blauwe koorden. Op de muus van haar duim zit een nieuwe bruine vlek.

‘Zet het uit je hoofd, Joni,’ zegt ze. Het duurt even voor ik begriip dat ze het nog altijd over die bom heeft, en niet over Simon. ‘Bang zijn helpt niet. Als het je uur is, vindt de dood je toch, zelfs onder zeven dekens in je bed. Maar dan heb je waarschijnlijk ook nog eens ik weet niet hoeveel keer de zonsopgang gemist.’

‘Vijfentwintigduizend keer,’ zeg ik. Dat is het aantal ochtenden in zijn leven waarop hij de dingen nog had kunnen groeten, als hij minstens vijftachtig was geworden tenminste. Ochtenden die ik hem heb afgepakt. Ik heb het laatst uitgerekend. De wind die suizelde in de eik en de koperen windhaan die rondjes draaide, de kraai die kraaide, de haan en de kraai en de vogel van glas die tinkelde en tierelierde en alles, zelfs de liefde, was luchtig en licht. Zo had het kunnen zijn.

Oma gooit haar hoofd in haar nek en lacht. Ze vermoedt niets. Ze zal wel denken dat ik het leven met vijfentwintigduizend zonsopgangen dan toch nog zie zitten. Omdat dat me beter uitkomt dan de waarheid, lach ik ook en pak mijn telefoon om een selfie van ons te maken. Ik blaas een joekel van een roze kauwgombel, maar de hare wil niet lukken.

‘Wacht tot jij een kunstgebit hebt,’ verdedigt ze zichzelf. Als ze haar vingers in haar mond stopt, ben ik heel even bang dat ze het eruit gaat nemen. Ik word heel ongemakkelijk van mensen zonder tanden, alsof ik iets zie wat eigenlijk niet voor mijn ogen bestemd is. Gelukkig peutert ze alleen de kauwgom los van haar gehemelte.

‘Je moeder moest een beetje meer vertrouwen hebben,’ zegt ze.

Daar ga ik niet op in. Zo gaan we niet beginnen. Ik wil het niet. Ik. Wil. Het. Niet.

Oma en mijn moeder zijn zoals de zon en de maan. Ze willen wel samen zijn, maar kunnen het niet. Een kwartier in elkaars gezelschap en ze jagen elkaar op de kast, de muren, het plafond, en weg, weg zei ik, onder mijn ogen uit weg, woestijn weg, onder water weg, en daarna kunnen ze niet snel genoeg weer achter elkaar aan rennen. Hoogst vermoeiend. Tussen mama en mij gaat het net zo, dus zou je denken dat het wel aan haar moet liggen, maar daar is mijn moeder het uiteraard niet mee eens. Ik lijk op oma, daaraan ligt het en aan niets anders.

Mijn kauwgombel spat uit elkaar en ik haal met mijn tong de flarden weer naar binnen, terwijl oma mijn telefoon naar zich toe draait om onze foto te bekijken.

‘Grappig,’ zegt ze. ‘Stuur die maar naar Sebastiaan.’

‘Dat denk ik niet. En stop met koppelen.’

Een lief zal me echt niet uit mijn honderd lagen rouw wikkelen. Rouw is alles wat me van Simon overblijft, de schaal van een uitgeblazen ei.

Zelfs als ik het zou willen, mag het niet. Het kan niet. Onmogelijk. Om ieders bestwil.

Met haar hoofd schuin kijkt ze me aan, maar ik lieg niet. En zij koppelt niet, zegt ze. Maar ze ziet wat ze ziet. Waarom komt Sebastiaan anders elke week kijken?

‘Dat doe jij ook en zwemmen interesseert jou ook voor geen meter.’

‘Honderdsten van een seconde niet, Joni, jij daarentegen...’

‘Trouwens, hij kijkt niet. Hij leest. Ik ben zijn alibi. Als hij thuisblijft, moet hij de hele middag stratego spelen met zijn broer. Die is dertien en een klier.’

‘Ongetwijfeld. Maar dan moet Bas onderhand toch maar eens een leuker boek uitkiezen. Wist je dat hij al weken op bladzijde drieënveertig zit?’

‘Het is Sebastiaan,’ zeg ik.

‘Oké, Sebastiaan.’

‘Hij is een nerd,’ zeg ik.

Ze verbijt een glimlach en ik ga door het vliegtuigraampje zitten kijken naar de aarde, die nu snel dichterbij komt. Ik denk aan de tienmeterplank, hoe hard het water aankomt als je duikt. En dat dat peanuts moet zijn vergeleken met te pletter storten.

Ik kan niet goed meer horen en slik een paar keer. In mijn oren zegt het plop. Dan botsen de wielen op de landingsbaan. We staan stil en na een poos gaan de deuren open. Met mijn rugzak over mijn schouder haast ik me achter oma aan, door de slurf naar de douane en de bagageband. Ze zet er voor haar leeftijd stevig de pas in, niet in het minst beduusd door de drukte. Een vliegdekmoederschap dat op de ochtend van oudejaar in de supermarkt rechtdoorzee en blindelings op de zil-veruitjes afgaat.

Dirk vindt dat ik net als hij striptekenaar moet worden met al die beelden in mijn hoofd, maar ik kan niet tekenen. Tekenen was Simon zijn ding, ik word zwemster. Dirk is mijn plusvader, maar ik zeg gewoon Dirk. Simon noemde mijn moeder Sara. Als hij haar wilde plagen, zei hij Sahara, met een lang-gerekte ‘haaa’ die de hoogte in ging. Dan gooide ze een kussen naar zijn hoofd, maar ze was niet kwaad, nooit op hem.

Plagen is om liefde vragen.

Misschien ben ik echt niet grappig.

Mijn handen zijn leeg als gebarsten kommetjes op de rommelmarkt.